

Jonah

Hay Aat Ten Liblu

Hay Nangitudo' eten Liblu: hi Jonah.

Hay Nangitud'an Jonah eten Liblu: nan Hudyu.

Hay Pohdon nan Ngadan ten Liblun Ibaga:
balug.

Hay Gutud hi Nangitud'anan ten Liblu: hidin
760 B.C. nin.

Hay Teman ten Liblu: waday homo' Apo Dios
hinan Hentil an numpunhituh nan abablubabluy,
at bo'on nan Hudyu ya anggay di pangipattiganah
homo'na.

Hay Outline ten Liblu:

Hay aat di NIPAAD ay Jonah (1:1-2)

Hay aat di LIMMAYAWAN Jonah (1:3)

Hay aat di MOLTAN Jonah (1:4-17)

Hay aat di INLUWALUN Jonah (2:1-9)

Hay aat di NABALIWAN Jonah (2:10)

Hay aat di NIMANDAL ay Jonah (3:1-2)

Hay aat di MENSAHEN Jonah (3:3-10)

Hay aat di BUNGOT Jonah (4:1-11).

Hay Limmayawan Jonah ay Apo Dios

¹ Wa han ohay algaw ya himmapit hi Apo
Dios ay Jonah* an hina' Amittai[†] ² an inali-

---

* **1:1** Hay pohdonan ibaga ya *balug*. Ya hay babluy hi nalpuwana ya ad Gath Hepher hinan babluy ad Zebulun (II Ki. 14:25; Josh. 19:10, 13), ya hay nunhulbinaan Apo Dios ya hidin 800-750 B.C. Ya mid mapto' ya heten ulgud ya na'at hidin 764-763 B.C. (bahaom nan footnote di Jon. 3:6 ta innilaom di agutudna). [†] **1:1** Hay pohdonan ibaga ya *na'na'unnud*.

nay, “Umuy'ad Nineveh‡ an ongol an babluy ta padanam nan tataguh di ti nan gunda pangatan hinan nappuhi, ya inila' nan ina'inatda.”

³ Mu hi Jonah ya inlayawanah Apo Dios, at immuy ad Joppa, ya waday inah'upanah pupul an umuy ad Tarshish.§ Ya indatnay punlugana, at ni'lugan hinan pupul.

⁴ Mu unat goh impadehda ta immuydah nan gagwan di baybay ya hennag Apo Dios nan mabi'ah an puo' an atata'ot an punhinnigiona din pupul an hi'ihitangan an mapa"i. ⁵ At daden muntamuh nan pupul ya ma'atta'otda, at way ohan didaan mumpabadangdah nan diosda. Ya nun'itapaldah nan baybay din udum an kalgada ta way aton nan pupul an yumapaw ta adi munlonong.

Mu hi Jonah ya wah nan hiluk di pupul an na'allo'an. ⁶ Ya immuy nan kapitan di pupul ay hiya, ya inalinan hiyay, “Anaad udot ta wah tu'an momollo'? Bumangon'a ta munluwalu'ah nan Dios an dayawom ta olom ni' ya elwang ditu'u ta adi tu'u mun'atoy!”

⁷ Nan muntamuh nan pupul ya invaliday, “Mumbubunutan tu'u ta innilaon tu'uy ngadan ay ditu'uy dumalat eten holtapon tu'u.” At numbib-innunutda, ya nabunut di ngadan Jonah. ⁸ Ya invalidan hiyay, “Ibaagmun da'mih un he"ay dumalat hitun umat hitun atata'ot an ma'ma'at! Hay

---

‡ **1:2** Hiyah ne kapitulyun nan i'Assyria. Ya ongol di pamaholan nan Hudyuh nan i'Assyria ti Hentilda, ya immannung an magadyuh di tawon hi pama"ian nan i'Assyria ad Israel an na'at hidin 722 B.C. § **1:3** Mid mapto' ya hiyah ne siudad ad Tartessus hi ad Spain.

tamum? Ya ngadan di babluy hi nalpuwam? Ya hay ngadan di ad holag hi nalpuwam?"

⁹ Ya tembalna an inalinay, "Ha" in ya holaga' hi Hudyu* an hay dayawo' ya hi Apo Dios an wad abuniyan an Hiyay nunlumuh nan baybay ya tun luta."

¹⁰ At ma'atta'otda ahan, ya inalidan hiyay, "Hay inatmu tuwali?" (Mu inilada an unna ilayawan hi Apo Dios ti hiyah ne inalinan dida.)

¹¹ Ya gunna iyal'alla din puo', ya gun umongol di dalluyun hinan baybay. At inalin daden mumpuntamuh nan pupul ay hiyay, "Hay atonmi mah ay he" a ta way aton nan puo' an duminong?"

¹² Ya inalin Jonah di, "Itapala' hinan baybay ta way aton nan puo' an duminong, at mi'id di al'alih nan baybay. Ti inila' an ha" in di dimmalat hi immalian ten mabi'ah an puo' an nilagatanyu."

¹³ Ya ta'on un umat hinay inalin Jonah ya impadah nan muntamuh pupul an gun mung-gaud ta pohdondan ipada'al nan pupul hinan pingit di baybay. Mu mi'id di abalinanda ti gun umal'alla din puo'. ¹⁴ At hay inatda ya ingkiladan numpabadang ay Apo Dios an inaliday, "Hom'on ni' da'mi, O Apo Dios, ta adi ami mamolta an dumalat hi atayan ten tagu, ya adi da'mi goh pabaholon ti He" ay nangipabi'ah eten puo'!" ¹⁵ At lina"uydah Jonah, ya impa'bawdah nan baybay. Ya himbumagga ya maphod an mi'id al'alih nan baybay. ¹⁶ Ya henen na'at ya nidugah ahan di ta'ot nan mumpuntamun Apo Dios, at nun'onongdan Hiya, ya inhapatadan Hiyay itamuanda.

---

* **1:9** Unu Hebrew.

¹⁷ Mu hi Apo Dios ya indadaanay ongol an ekan, at inu'munah Jonah. At hiya ya nihinah nan putun di ekan hi tuluy algaw ya tuluy labi.†‡

2

Hay Nunluwaluan Jonah

¹ Ya hidin wadan Jonah hi putun nan ekan ya nunluwalun Apo Dios an dayawonan ² inalinay,
 “Nan punligligata' ya wa ay ta munluwalua' ay He"a, Apo Dios, ya dengngolmu,
 ya hidin paddungnay awada' hinan maluhung an lubu' ya dengngolmu.

³ Ya impipa'bawa' ay He"ah nan maluhung,
 ya nunlononga' hi bunol nan baybay,
 ya gunna' punhinnigiyon hinan dalluyun.

⁴ Ya alyo' hi unna' inyadagwin He"a ta adi da'a tigon,
 mu hemmo'a' ay He"a ta mabalin an tigo' goh nan me'gonan an Timplum.

---

† **1:17** Ta'on un ad ugwan an timpu ya ihnay ulgudondah aat nan ongol an ekan an mangu'mun hi tagu. ‡ **1:17** Hay pohdon nan tuluy algaw ya tuluy labi an ituduh nan ugalin di Hudyu ya ohay algaw (an 24 di olas), ya na'udman hinan olas di duway algaw (an waday oha mah ni' an olas hinan hin'algawan). At adi tu'u nomnomon an nihinah Jonah nan ekan hi 72 an olas (ti $24+24+24 = 72$) ti mabalin an un 26 an olas ya anggay ($24+1+1=26$). At umat goh ay Jesus an nihinad dolom hi tuluy algaw ya tuluy labi (Mat. 12:40) ti mabalin an un 37 an olas ya anggay (ti gulat ta natoy hidin Alemanah din 5 PM at wada pay di ohan olas eden algaw ya un umaliy Habadu hidin 6 PM, ya nan 6 PM hidin Habaduh engganah nan mehnod an 6 PM ya 24 an olas, ya gulat ta namahuan hidin 6 AM hidin Duminggu at ma'udman goh hi 12 an olas, at $1+24+12=37$).

- 5 Ya hene'noba' hinan danum ta linumnonga' hi ad dolom,
at linibutana' hi holo' hinan baybay.
- 6 Ya immuya' hinan bunol di baybay hinan puun di aduntuduntug an nahe'nob,
ya alyo' di mid mapto' ya munnanonga' hidih nan lugal
an adi ahan mabalin an mibughul di pantawna!
Mu He"a, O Apo Dios an dayawo', di nummahun ha"in ta timmagua'!
- 7 Ya unat goh magadyuh an matoya' ya ninom-nom'u He"a, Apo Dios, at nunluwalua' ay He"a,
ya dengngolmuh nan way awadam hinan me'gonan an Timplum.
- 8 Mu nan man'ug ay He"a an nan mundayaw hi bulul an mi'id ahan di hulbina
ya adida mumpahmo' ay He"a an ta'on hi unmu pa'ahhom'on dida.
- 9 Mu ha"in ya He"ay pangikantaa' hinan pun-dayaw'u,
ya pangiyalia' hi e'nong'u ta ipa'annung'u nan intulag'un He"a
ti He"a ya anggay di alpuwan di pi'taguan."
- 10 At hi Apo Dios ya minandalna din ongol an ekan ta umuyna utaon hi Jonah hinan pingit di baybay. At na'at.

3

Hay Nangunudan Jonah hinan Inalin Apo Dios

¹ Ya impidwan goh Apo Dios an himmapit ay Jonah ² an inalinay, “Umuy'ah nan ongol an babluy an ad Nineveh ta umuymu ipa'innilan dida din inali' ay he"ah hopapna.”

³ At hi Jonah ya inunudna din inalin Apo Dios, at immuy ad Nineveh. Ya heden babluy ya pa"ongol an babluy an tuluy algaw di panalanan.* ⁴ Ya heden hopap di algaw hi nanadalanan Jonah hinan babluy ya enlotnan himmapit an inalinay, “Awni ta maluh di napat hi algaw at mapa'i tun ad Nineveh!” ⁵ Ya unat goh dengngol nan tatagud Nineveh ya kimmulugdan† Apo Dios. At hinahapitday algaw hi punlungdayaandan munluwalu ya nan punlubungandah langgut an ta"on un nan adadangyan unu nan nun'awotwot ta ipattigday aat di pangitutuyuandah nan ba-holda.

⁶ Ya unat goh dengngol nan alid Nineveh nan

---

* **3:3** Hay lukud nan allup an nunle'woh enen siudad ya himpulu ta tulun kilomitlu. Ya waday 120,000 an numpunhituh di (Jon. 4:11). Ya bahaom goh nan footnote di Nah. 2:5 ta innilaom di aat nan ala' an nele'woh enen siudad. † **3:5** Agguy tu'u inilah un nahamad di nangulugdan Apo Dios.

inulgud Jonah ya nala"uy hinan umbunan di ali,[‡] ya inaana din lubungnan ali, ya nunlubung hi langgut, ya immuy nun'udu'ud hinan dapul ta ipattignay puntutuyuanah baholna. ⁷ Ya unat goh nalpah henen inatna ya waday inyammanah uldin an alyonay:

“Hiyah te inyuldin nan ali ya nan u'upihyalna an inaliday:

An amin ayun tatagu ya mun'ulat ayu, ya ta"on goh nan numbino'ob'on an a'animal. ⁸ Ya mahapul an mumpunlubung nan tataguh langgut, ya hophopanyu goh nan animal. Ya mahapul an way ohaan iyulatanan munluwalun Apo Dios ta way ohaan din'ugna nan nappuhin ato'atona ya nan gunna dumaladalatan. ⁹ Ta olom ni' ya hom'on ditu'un Apo Dios ta adina ituluy an mangubah ay ditu'u an dumalat nan bungotna!”

¹⁰ At heden nannigan Apo Dios hinan inatda an nan nan'ugandah nan nun'appuhin ugalida ya

---

[‡] **3:6** Mid mapto' ya nan Alin hi Ashur-Dan III (772-755 B.C.). Hidin June 15, 763 B.C. hinan gutud di nun'alianad Assyria ya waday ma'alih eclipse ti hemmelong ad daya, ya hiyah ne miyadwan eclipse ti wada goh di na'at hidin 784 B.C. At gulat ta 763 B.C. di ustun tawon hidin nuntududuwan Jonah ay dida at makulug an immogyatda, ya wah ohaan inaliday, “Ini! Wada nin di ipa'innilan Apo Dios ay ditu'u?” Ya unat goh tinnigday up'up Jonah an ma'appaha' nin an dimmalat nan danum an wah nan putun nan ekan an nama"ih odolna at niyal'allay immogyatanda. Hiyaat unda nunnaudan an numpuntutuyun Apo Dios hidin nangngolandah nan tudtudun Jonah.

hemmo'na dida. §

4

Hay Bimmungtan Jonah ay Apo Dios

¹ Mu hi Jonah ya nidugah an mi'id amlongna, ya bimmubungot ti dimmalat nan na'at! ² At nunluwalun Apo Dios, ya inalinay, “He" a, O Apo Dios, undan bo'on hete din inali' hidin wada' hinan babluymih adi' pohdon hi atom? At hiyaat un'u nunnaudon an limmayaw ad Tarshish! Ti inila' an He" a ya nidugah di pamhodmu, ya ma'abbadang'a, ya ma'ahhimo" a, ya gun'a mehodan an ma'ma'ullay'a, ya gun'a midadaan ta hiyanan adim ituluy an mumholtah nan tatagun ten babluy! ³ At hay pohdo' ad ugwan, Apo Dios, ya onaynah unna' matoy ya un han matagu!”

⁴ Mu tembal Apo Dios an inalinay, “Undan way biyangmu ya abalinam an bumungot?”

⁵ At hi Jonah ya nakak an tinaynana nan babluy ta bimmataan hinan appit di buhu'an nan algaw hinan babluy. At inyammanay allung hi punlidumanah di. Ya inumbun an nilidum ta a'ammangonay ma'at hinan babluy. ⁶ Ya hi Apo Dios ya impahangawna han ayiw ta hiya goh di niliduman Jonah. Ya ma" am' amlong hi Jonah an dumalat eden ayiw. ⁷ Mu unat goh din nabiggat hi helhelong ya minandal Apo Dios nan begeh ta nun'im'imanda din himmangaw an ayiw, at nalyaw, ya natoy. ⁸ Ya unat goh pinumtang di

---

§ **3:10** Manu ay hemmo'na dida ya nitudo' hinan Jer. 18:7-10. Ya nabayag ya un moltaon Apo Dios ad Nineveh ti namoltah din 612 B.C., at hay anabayagna ya hi'itangan 151 an tawon (ti 763-612=151).

algaw hidin helhelong ya hennag Apo Dios nan lumahun tuyup an nalpuh nan buhu'an di algaw, ya hinohogta' din potang, at munha'it di ulun Jonah, ya hi'itangan an ma'ulaw. At penhodnan matoy ti inalinay, “Onaynah unna' matoy!”

⁹ Mu inalin Apo Dios ay hiyay, “Undan maphod hi un'a bumungot an dumalat hinan na'at enen ayiw?”

Ya tembal Jonah an inalinay, “Oo, waday biyang'un bumungot ti pohdo' an matoy!”

¹⁰ Ya inalin Apo Dios di, “Anaad ta adyuwam nan ayiw an himmangaw ti undan hay na'unglam unu hay intanommu? Heten himmangaw ya un tumaguh ohay algaw, ya hi mabiggat ya na'ubah.

¹¹ Undan adi mapmaphod di pangadyuwa' hi ad Nineveh an ongol an babluy an didah di ya do'oldan hingгахut ta han duwampuluy libun tatagun agguy nanginnilah aat di maphod ya nappuhi, ya middum goh nan a'animal an do'ol?”

Nan Hapit Apo Dios
Ifugao, Batad: Nan Hapit Apo Dios (Bible)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Batad Ifugao

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Audio recording © 2012 Hosanna

All rights reserved.

2021-02-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

73caf6e3-622f-5761-a5ec-fa654aef623d